

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Gazdasági, szociális és kulturális jogok az euromediterrán régióban

(saját kezdeményezésű vélemény)

(2018/C 081/06)

Előadó: **Helena DE FELIPE LEHTONEN**

Közgyűlési határozat:	2017.3.30.
Jogalap:	az eljárási szabályzat 29. cikkének (2) bekezdése saját kezdeményezésű vélemény
Illetékes szekció:	„Külkapcsolatok” szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2017.9.28.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2017.10.18.
Plenáris ülés száma:	529.
A szavazás eredménye:	123/0/1
(mellette/ellene/tartózkodott)	

1. Következtetések és ajánlások

1.1. A gazdasági és szociális szervezetek, illetve általában a civil társadalom mint a Földközi-tengeri térségben a béke és a stabilitás fokozatos megvalósításának elősegítéséhez, a közös jóléthez, valamint a kultúrák és civilizációk, a különböző mediterrán országok, társadalmak és kultúrák közötti párbeszédhez szükséges tényező jelentősége már az 1995-ös barcelonai nyilatkozatban⁽¹⁾ is hangsúlyt kapott. A mediterrán térség civil társadalmi szervezetei jelenleg olyan, a részvételre épülő és az állami – köztük a helyi – hatóságokkal tárgyalásokat folytató, befogadó közegek, amelyek célja, hogy a mediterrán térségben segítsék a gazdasági, szociális és kulturális jogok jobb érvényesülését. Az EGSZB szerint **erősíteni kell a gazdasági és szociális tanácsok (gszt-t) szerepét** ott, ahol ilyenek már léteznek, azokban az országokban pedig, ahol eltűntek vagy még nem hozták létre őket, **segíteni kell megalakulásukat**, fokozva a különféle érintett szereplők közötti szinergiahatásokat. A fenti jogok érvényesítésének elősegítése során a gszt-knek és a gazdasági és szociális szervezeteknek hatékony és eredményes együttműködési formákra kell törekedniük.

1.2. A nőket a politikai, gazdasági és oktatási akadályokat újratermelő nemi sztereotípiák sújtják, és ez súlyos következményekkel jár a társadalmi fejlődésre. Az EGSZB kéri a jogalkotási rendelkezések és a valóság közötti hatalmas szakadék enyhítését. Ezért úgy véli, hogy sürgősen gondoskodni kell az említett jogszabályok eredményes végrehajtásáért felelős testületek képzéséhez és figyelmének felkeltéséhez szükséges eszközökről. Az EGSZB a jogok megerősítése érdekében azt ajánlja, hogy kapcsolják össze a helyi önkormányzatokat az adott társadalmak különböző területein a nemek közötti egyenlőséggel foglalkozó szervezetekkel, gazdasági és szociális szereplőkkel, civil társadalmi szervezetekkel és azok hálózataival. Emellett ezt a tevékenységet az egyetemektől és a szakosodott kutatóközpontoktól származó észrevételekkel is meg kell támogatni.

1.3. Az erőszakos szélsőségek jelentette fenyegetés ellen olyan módon kell küzdeni, hogy a biztonságon kívül egyéb okait is kezeljük. Ebben vezető szerepet kell vállalniuk a gazdasági és szociális szervezeteknek, és a nagyobb hatás elérése érdekében együtt kell működniük az interkulturális és vallásközi párbeszédrel foglalkozó intézményekkel és hálózatokkal, és tevékenységi körükbe be kell vonniuk **a kulturális örökség, a művészi önkifejezés és a kreatív iparágak területét is**. Az EGSZB arra ösztönzi az Európai Bizottságot és az Unió a Mediterrán Térségért tagállamait, hogy a szociális szereplők körében is népszerűsítsék ezeket az interkulturális párbeszédrel kapcsolatos tevékenységeket, adott esetben megerősítve az olyan szakosodott szervezeteket, amelyek – az Anna Lindh Alapítványhoz⁽²⁾ hasonlóan – már évek óta tevékenykednek a mediterrán térségben. A kulturális örökséget illetően az EGSZB ösztönzi a fokozott együttműködést a kulturális örökség védelme területén, mivel azt jelenleg fegyveres konfliktusok és erőszakos szervezetek fenyegetik.

⁽¹⁾ <http://ufmsecretariat.org/barcelona-declaration-adopted-at-the-euro-mediterranean-conference-2728-november-1995/>

⁽²⁾ <http://www.annalindhfoundation.org/>.

1.4. A **gazdasági, szociális és munkajogok** nagyon fontosak ahhoz, hogy fejlődjön a gazdaság és demokratikusan működjön a társadalom. Az ilyen jogok közül is központi jelentőségű a vállalkozás szabadsága, az egyesülési és a szakaszervezeti fellépésekhez fűződő szabadság, a kollektív tárgyalásokhoz fűződő jog és az olyan területekkel kapcsolatos szociális védelem, mint az egészség, az oktatás vagy az időskor. Amint arra megalakulásakor, illetve a Philadelphiai Nyilatkozatban az ILO rámutatott, a gazdaság alakítását a társadalmi igazságosság alá kell rendelni, illetve ezt kellene központi célként kitűzni minden nemzeti és nemzetközi politikában is. A Philadelphiai Nyilatkozatban azt is megjegyzik, hogy a gazdaság és a pénzügyek az emberek szolgálatában kell hogy álljanak.

1.5. A média a kölcsönös távlati tervek és megértés formálásának kulcsfontosságú tényezője, és megkerülhetetlen a szerepe az interkulturális párbeszéd javításában és a tisztelet, a tolerancia és a kölcsönös megismerés előmozdításában. Az EGSZB ezért örömmel fogadja az olyan projektek végrehajtását, amelyek gondoskodnak a sokféleség tiszteletben tartásáról, és előmozdítják az elfogultságtól, sztereotípiáktól és torz értelmezésektől mentes tájékoztatást. Ösztönzi továbbá, hogy használják nagyobb mértékben az említett megfigyelési, képzési és figyelemfelkeltő eszközöket a médiában megjelenő rasszizmussal és iszlamofóbiával szemben, és együttműködési mechanizmusok és közös szakmai fejlesztési platformok előmozdítását sürgeti a szakmai etika, valamint a szólásszabadság védelme terén.

1.6. Az oktatás a társadalmi és gazdasági mobilitásnak és ezáltal az életminőség potenciális javulásának fő útja. Az egyenlőtlen oktatási lehetőségek viszont a régió stabilitását és biztonságát kockáztatják. Az EGSZB ezért ösztönzi az együttműködést az alap- és a középfokú oktatás, a felsőoktatás és a szakképzés területén a tantervfejlesztéssel és a módszertani innovációkkal kapcsolatos tapasztalatok cseréje útján. Az EGSZB másfelől létfontosságúnak tekinti a Földközi-tenger két partja közötti tudásbeli szakadék áthidalását, és e célból közös kutatási és tudáshálózatok előmozdítását javasolja, amelyek segítik a tudás átadását és áramlását, továbbá a tanárok, diákok, tudósok, kutatók mobilitását, illetve műveik – különösen arab nyelvről és arab nyelvre történő – lefordításának támogatását.

1.7. A nem formális oktatás ebben fontos kiegészítő szereppel bír, tekintve, hogy a társadalmak befogadóbbá és plurálisabbá válásának alakítója. Az EGSZB úgy véli, hogy fokozni kell a formális és a nem formális oktatás közötti szinergiákat, és ezt a fajta oktatást a béke kultúráját és az egész életen át tartó tanulást előmozdító eszközként kell támogatni. Az EGSZB ezért nagyobb költségvetést kér a nem formális oktatáshoz, illetve az Európa és a mediterrán térség déli része közötti tapasztalat- és tudáscsere előmozdításához.

1.8. A befogadó és versenyképes gazdaság előmozdítása érdekében támogatni kell az emberek digitális és technológiai beilleszkedését. Az EGSZB e célból hangsúlyozza, hogy elő kell mozdítani azokat a regionális és helyi projekteket, amelyek támogatják a polgárokat az új technológiák használatában, a vállalkozásban és a digitalizációban, továbbá támogatni kell a polgárok részvételével, a digitális képzéssel és a tisztességes munkahelyek megteremtésével kapcsolatos kezdeményezéseket, köztük a társadalmi és a digitális innovációval kapcsolatos városi kezdeményezéseket („Labs”).

2. Háttér

2.1. 2011-ben az arab fiatalság változás iránti reményei politikai rendszereket ráztak meg, amelyeket váratlanul radikálisan megkérdőjeleztek. Tunézia, Egyiptom, Líbia és Jemen leváltotta politikai vezetőit, a konkrét politikai körülmények azonban végül igen eltérő utakra terelték ezeket az országokat, a tunéziai tartós átmenettől – melyet elősegített a dinamikus civil társadalom – és az egyiptomi rendszerváltástól a líbiai és jemeni nyílt konfliktusokig. Szíriát immár regionális és nemzetközi méreteket öltő, véres polgárháború sújtja. Ennek eredményeként a népesség körében tragikus méreteket ölt a lakóhelyelhagyás, és korábban nem tapasztalt migrációs mozgásokra került sor, amelyek az euromediterrán térség egészét destabilizálták.

2.2. A cél a rendszerváltáson kívül egy méltányosabb és befogadóbb rendszer, a politikai szabadságok, a társadalmi igazságosság, a lehetőségek és a méltóság megteremtése volt. A várakozások meghiúsultak, mivel nem ültetődtek át a társadalmi környezetbe. A meghiúsuláshoz az említett országokon belüli és kívüli konkrét politikai körülmények is hozzájárultak. Hat év elteltével még mindig megoldatlanok a gazdasági, szociális és kulturális jogok iránti legitím igények, ami továbbra is a régió instabilitásának potenciális forrása.

2.3. Az EGSZB ezért úgy véli, hogy abszolút prioritásnak tekintendő a béke és a demokrácia megteremtése a régió egészében, valamint az is, hogy valamennyi polgár alap- és emberi jogai biztosítva legyenek.

2.4. Alapvető jogok: visszavonhatatlanok és elidegeníthetetlenek

2.4.1. Az EGSZB a mediterrán térség déli és keleti részén található valamennyi országot arra ösztönöz, hogy csatlakozzon a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányához ⁽³⁾ és az Európai Unió Alapjogi Chartájához ⁽⁴⁾. Hangsúlyozza ugyanakkor a szekularizmus elveinek és értékeinek fontosságát, továbbá a nemzeti vagy etnikai, vallási és nyelvi kisebbségekhez tartozó személyek jogainak védelmét ⁽⁵⁾.

2.4.2. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy rendkívül fontos, hogy minden ember számára biztosítva legyen a méltó színvonalú életminőség. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy garantálni kell az elegendő mennyiségű ivóvízhez és élelmiszerhez megfizethető feltételek mellett történő hozzáférést, az egyén és a közösség energiaellátásból való kirekesztésének elkerülése érdekében az energiához való megfelelő hozzáférést, a megfelelő egészségvédelmet, valamint elő kell mozdítani a méltó környezetet.

2.4.3. Ehhez hasonlóan és a régióban fennálló sajátos körülményekre tekintettel úgy nemzeti, mint nemzetközi szinten biztosítani kell az egyének és a családok számára a tisztességes lakáshoz vagy ennek hiányában a tisztességes menedékhez/szálláshoz való jogot. Az EGSZB szerint továbbá biztosítani kell az akár természeti katasztrófák, akár fegyveres konfliktusok miatt elpusztult területek inkluzív és tisztességes helyreállításához való jogot.

2.5. A tisztességes munkához való jog: a társadalmi stabilitás és a fejlődés eszköze

2.5.1. Az EGSZB szerint a fokozott befogadó jelleghez és kohézióhoz a szomszédos országok társadalmainak közös erőfeszítésére van szükség. Ehhez hasonlóan meg kell reformálni és újítani az említett országok gazdaságait a tisztességes munkahelyek megteremtése mint a fenntartható fejlődés kulcseleme érdekében.

2.5.2. Az EGSZB hangsúlyozza továbbá, hogy biztosítani kell azokat a jogokat, amelyek alapján az említett elvek fenntarthatók. E tekintetben ezekben az országokban státuszra, vallásra vagy állampolgárságra való tekintet nélkül garantálni kell a tisztességes munkához való jogot.

2.5.3. A szegénység elkerülésére az EGSZB elengedhetetlennek tartja legalább olyan intézkedések meghozatalát, amelyek – a munka világára vonatkozó alapvető elvekről és jogokról szóló ILO-nyilatkozatban és a nyilatkozat követő eljárásában ⁽⁶⁾, illetve a Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmányában ⁽⁷⁾ foglaltak szerint – a társadalmi stabilitás tényezőiként előmozdítják a tisztességes foglalkoztatást, és szorgalmazza ezen dokumentumok aláírását. E nélkül nem őrizhetők meg olyan alapvető jogok, mint amilyen az egyesülési jog, a szakszervezet-alapítás joga vagy a szakszervezethez szabad döntés alapján történő csatlakozás joga, a sztrájk joga, a kollektív tárgyaláshoz, továbbá a munkavégzés során a biztonsághoz és a higiéniához, illetve a tisztességes bérhez való jog tényleges elismerése.

2.5.4. Emellett – ahogy azt az ILO is javasolja – meg kell teremteni a lakhatáshoz való jogot is, hogy meg lehessen védeni a lakosság egészségét, de különösen annak a legveszélyeztetettebbnek tekintett rétegét. Elengedhetetlennek továbbá a nők vagy a fogyatékkal élők foglalkoztatásának elősegítése, valamint az olyan alapvető jogok megsértése elleni küzdelem, mint amilyen a gyermekek kizsákmányolása és a kényszermunka.

2.6. Vállalkozás: a gazdasági fejlődés elengedhetetlen mozgatórugója

2.6.1. Az Európai Unió szerint az euromediterrán térség stabilitásának, biztonságának és jólétének öt kulcseleme a következő: gazdasági fejlődés a gazdaságok korszerűsítése és diverzifikálása útján; a vállalkozói ökoszisztéma és az innovatív vállalkozás megerősítése; munkahelyteremtés minőségi képzés útján, különösen a fiatalok számára; a magánszektor, különösen a kkv-k fejlesztése, illetve az energetikai és környezeti fenntarthatóság ⁽⁸⁾. Emellett a Földközi-tenger mindkét partján minőségi munkahelyeket kell létrehozni, ez ugyanis a gazdasági fellendülés alapja, erősíteni kell a nők vállalkozó szellemét és a vállalkozásokkal kapcsolatos szinergiákat.

Az EGSZB szerint ezek a tényezők a társadalmi fejlődés nélkülözhetetlen elemei, a stabilitásnak, a biztonságnak és a gazdasági fejlődésnek pedig mindig a társadalmi integrációra és kohézióra kell épülnie.

⁽³⁾ <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CCPR.aspx>.

⁽⁴⁾ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=HU>

⁽⁵⁾ <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/Minorities.aspx>

⁽⁶⁾ http://www.ilo.org/public/english/standards/declaration/declaration_hungarian.pdf

⁽⁷⁾ <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CESCR.aspx>

⁽⁸⁾ http://ceas.europa.eu/archives/docs/enp/documents/2015/151118_joint-communication_review-of-the-enp_en.pdf

2.6.2. A közös közlemény az említett gazdaságok fejlődése szempontjából meghatározó tényezőnek tekinti, hogy lehetővé kell tenni és garantálni kell a vállalkozással kapcsolatos magánkezdeményezések méltányos gyakorlását. Ilyen módon meg kell védeni egy olyan jogi keretet, amely garanciákkal szolgál a magántulajdonhoz való joghoz és a magántulajdon sérthetlenségéhez.

2.6.3. Az EGSZB azt is fontosnak tekinti, hogy az állami hatóságok megvédjék a gazdaságon belüli szabad és méltányos versenyt, mivel ez biztosítja a vállalkozás gyakorlásának egyenlő feltételeit. Így elengedhetetlennek tartja, hogy a finanszírozáshoz jutás során garantált legyen az egyenlő bánásmód, illetve hogy biztosítsák a mikrofinanszírozási szolgáltatások rendelkezésre állását és a közszolgálati funkciót betöltő, korrupciótól mentes közigazgatást.

2.7. Az alkotáshoz és az innovációhoz való jog: a diverzifikált gazdaság és a hozzáadott érték garanciája

2.7.1. Az Unió a Mediterrán Térségért digitális gazdaságról szóló miniszteri nyilatkozatának⁽⁹⁾ célja az új technológiák kulturális, társadalmi, gazdasági, kormányzati és biztonsági területen kifejtett inkluzív és átfogó hatásának előmozdítása.

2.7.2. Az EGSZB támogatja továbbá a közös közleménynél azt a megközelítést, hogy fenntartható és inkluzív módon diverzifikálni és fejleszteni kell a mediterrán régió gazdaságát.

2.7.3. Az EGSZB az új programok tervezésével kapcsolatosan szükségesnek tartja, hogy az alkotáshoz és az innovációhoz fűződő egyéni és kollektív jogot megvédve olyan uniós innovációfejlesztési programok jöjjenek létre az euromediterrán térségre vonatkozóan, amelyek segítenek a régióban elért gazdasági fejlődés továbbvitelében. Ez a jog magában foglalja a szellemi tulajdonhoz való jog elismerését, az említett innováció megosztásához és terjesztéséhez fűződő jogot és az új technológiákhoz való hozzáférés jogát.

2.7.4. Az EGSZB az innovációhoz elválaszthatatlanul kapcsolódó jogként ismeri el a digitális befogadást és a szabad internet-hozzáférést úgy egyéni, mint kollektív szinten.

2.8. A minőségi oktatáshoz való jog: az emberi fejlődés pillére

2.8.1. Az oktatás a társadalmi-gazdasági mobilitásnak és az életminőség javításának a fő útja. Az Egyesült Nemzetek fejlesztési programja (UNDP)⁽¹⁰⁾ szerint az alapfokú iskolázottság ugyan a régió számos országában elérte az egyetemes normákat, és a középfokú iskolázottság tekintetében is komoly előrelépésre került sor, ezek minősége nem megfelelő. A Világbank, más ügynökségekkel együttműködve, kidolgozott már programokat a régióra, és jó lenne, ha az Európai Bizottság is lépéseket tenne ilyen irányba. Az EGSZB hangsúlyozza továbbá, hogy az oktatási lehetőségek komoly egyenlőtlensége aláássa az arab országokban a társadalmi szerződést.

2.8.2. Az Unió a Mediterrán Térségért ütemterve⁽¹¹⁾ hangsúlyozza, hogy meg kell erősíteni az oktatást mint a fenntartható és szakképesítéshez kötődő munkahelyek megteremtésének kulcstényezőjét – különösen a munkanélküli és így a nem megfelelő munkavállalási formák iránt fogékony fiatalok körében –, a kutatást és az innovációt mint a gazdaságok korszerűsítésének alapját, illetve a fenntarthatóságot mint az inkluzív társadalmi és gazdasági fejlődés biztosításának átfogó tényezőjét.

2.8.3. A társadalmi tőke megerősítése elengedhetetlen a régió stabilitásának és biztonságának a szempontjából. Ezért elő kell mozdítani az alap- és középszintű oktatást, a felsőoktatást, a tudás elsajátítását és a tudományos ismeretekhez való hozzáférést, a foglalkoztathatóságot, az egészséget, a fiatalok felelősségvállalását és mobilitását, a nemek közötti egyenlőséget, vitaforumok létrehozását, és támogatni kell a társadalmi befogadást.

2.8.4. Az oktatáshoz való hozzáférés és annak egyetemessé tétele tekintetében fennálló egyes problémák, illetve az alap- és középfokú oktatás minősége javításának szükségessége ellenére a fő feladat a képzés és a foglalkoztatás közötti szakadék áthidalása. Ezért olyan struktúrákat kell támogatni, amelyek összekapcsolják a munkaerőpiacot és az oktatási rendszert, biztosítva ezáltal a fiatalok teljeskörű társadalmi beilleszkedését. Az EGSZB e célból elengedhetetlennek tartja a tapasztalatcsere támogatását a tantervfejlesztés és a módszertani innovációk területén, elősegítve a tapasztalatok és a gyakorlatok átadását, hogy a munkakörnyezetnek megfelelő kompetenciák és készségek álljanak rendelkezésre, továbbá az oktatás és szakképzés előmozdítását és felértékelését, tekintettel azon kihívásra, hogy az arab országokban az elkövetkező évtizedben 60 millió munkahelyet kell teremteni.

⁽⁹⁾ <http://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2014/09/UfMMinistersDeclarationEN.pdf>

⁽¹⁰⁾ http://www.arabstates.undp.org/content/rbas/en/home/library/huma_development/arab-human-development-report-2016-youth-and-the-prospects-for/

⁽¹¹⁾ <http://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2017/01/UfM-Roadmap-23-JAN-2017.pdf>

2.8.5. A szociális partnerek és más szakosodott szervezetek a nem formális oktatás központi szerepét hangsúlyozzák, ez ugyanis kulcsszerepet játszik és hosszú távon megoldást jelent a radikalizáció és a szélsőséges elleni küzdelemben, továbbá hozzájárul a veszélyeztetett csoportok, különösen a fiatalok és a nők integrálásához.

2.8.6. Az EGSZB üdvözli, hogy – a formális oktatás kiegészítőjeként – elismerik a nem formális oktatás jelentőségét, és úgy véli, hogy a kettő közötti szinergiahatásokat meg kell erősíteni. Úgy ítéli meg, hogy növelni kell a nem formális oktatás iránti politikai elkötelezettség mértékét, és e terület számára nagyobb költségvetést kell biztosítani, mivel segíti a fiatalok felnőtté válásának és társadalmi integrációjának folyamatát, megtanítja a fiatalokat az aktív részvételre és a demokratikus értékek fejlesztésére, továbbá megfelelő eszköz a béke kultúrájának támogatására.

2.9. Felsőoktatási és oktatási mobilitás: úton a tudásszakadék eltűnése felé

2.9.1. A fiatalok mobilitása elengedhetetlen részét képezi a mediterrán térség előtt álló kihívásokra adandó válasznak. Az arab országokban a migráció tulajdonképpen a magasan képzett fiatalok társadalmi kirekesztésének tünete. Ezért elő kell mozdítani a mind a származási, mind a célországok számára előnyös migrációt. Ennek része a képzések és a képesítések jobb elismerése, továbbá a felsőoktatási mobilitás előmozdítása, illetve a szomszédos országok állampolgárainak kutatás, tanulás, diákcseré, képzés és önkéntesség céljából az Unióba történő belépésére és ott tartózkodására vonatkozó feltételek jogi kereteinek a javítása.

2.9.2. Másrészt a Földközi-tenger két partja között az egyik legnagyobb szakadék a tudás területén áll fenn, az EGSZB ezért úgy ítéli meg, hogy intézkedéseket kell hozni a tudományos és a felsőoktatási tudás megteremtésének és áramlásának előmozdítása érdekében, és javasolja közös euromediterrán tudáshálózatok és kutatási hálózatok létrehozását és támogatását. Elengedhetetlennek tartja továbbá az említett felsőoktatási és tudományos eredmények lefordítását különösen arab nyelvről és arab nyelvre.

2.9.3. Az EGSZB hangsúlyozni kívánja emellett, hogy tovább kell segíteni a hallgatók, az oktatók, a kutatók, a felsőoktatásban oktatók és a tudósok kihelyezését, csere és gyakorlati időszakok útján történő mobilitását, mivel ez kulcseleme a minőségi felsőoktatás előmozdításának, – az Erasmus+ program euromediterrán térségben történő tényleges végrehajtásának és eredményességének megerősítésével – a fiatalok foglalkoztathatóságának, továbbá a tudás áramlásának és az interkulturális párbeszéd előmozdításának.

2.10. A média és az interkulturális párbeszéd: a tolerancia kulcselemei

2.10.1. A helyi média pluralizmusa, függetlensége és szakmaisága a társadalmi fejlődés zálogát jelenti, és hozzájárul ahhoz, hogy katalizátor szerepet játsszon a szomszédos országokban lezajló változásokban.

2.10.2. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az euromediterrán térségben elő kell mozdítani a párbeszédet és az együttműködést a médiumok között a szakmai normák és jogi kereteik javítása és megerősítése érdekében. Elengedhetetlen továbbá a sajtószabadság és a véleménynyilvánítás szabadsága biztosításához és védelméhez való hozzájárulás.

2.10.3. Mindenképpen el kell ismerni a média szerepét az interkulturális párbeszéd javításában és a tisztelet, a tolerancia és a kölcsönös megismerés előmozdításában. Tekintve, hogy a déli térségben fokozódik a nyugatellenes, Európában pedig a populista idegengyűlölő diskurzus, minden eddiginél fontosabb, hogy törekedjünk az ilyen narratívák elleni küzdelemre, ellensúlyozva azokat a nézeteket, amelyek fekete-fehér látásmóddal és kirekesztő módon szembeállítanak egymással népeket, kultúrákat és vallásokat.

2.10.4. Az EGSZB e tekintetben üdvözli a létező európai sokféleség tiszteletben tartására irányuló projektek végrehajtását, amelyek előmozdítják a toleranciát és az elfogultságtól, sztereotípiáktól és torz értelmezéstől mentes tájékoztatást, ideértve a spanyol médián belüli iszlamofóbiával foglalkozó megfigyelőközpontot⁽¹²⁾, amely a rasszizmustól mentes tájékoztatást támogatja. További ilyen célú horizontális projektek elindítását javasolja.

2.10.5. Az instabilitás egyik gyökere a biztonság területén kívül – különösen a fiatalok esetében – a lehetőségek hiánya lehet, és ez hozzáadódhat a radikalizálódási folyamatok okaihoz. Egyértelműen szükség van a szélsőséges és rasszizmus megelőzésére és az ellene való, az interkulturális párbeszéd előmozdítása révén történő fellépésre. Ilyen módon az interkulturális és vallásközi párbeszédrel foglalkozó intézményeknek és hálózatoknak meg kell erősíteniük szinergiahatásaikat és egymást kiegészítő jellegüket a célzottabb hatás elérése érdekében.

⁽¹²⁾ <http://www.observatorioislamofobia.org/>

2.10.6. A radikalizálódás és az erőszakos szélsőségeség megelőzésébe a mediterrán térség gszt-it, a gazdasági és társadalmi szereplőket és magát az egész civil társadalmat is be kell vonni. E célból szükség van megfelelő költségvetéssel ellátott, tapasztalatcserét szolgáló és együttműködési mechanizmusokra, továbbá az igazságszolgáltatással, a nemek közötti egyenlőséggel, a gyűlöletbeszéddel, a fiatalok munkanélküliségével és az írástudatlansággal kapcsolatos kérdések megvitatására, egy tágabb deradikalizációs törekvés keretében, amely az interkulturális párbeszéd előmozdítását is magában foglalja. E tekintetben ki kell emelni a radikalizálódással foglalkozó uniós információs hálózat (RAN)⁽¹³⁾ és az ennek kiválósági központja által végzett munkát.

2.10.7. Az EGSZB úgy véli, hogy – a párbeszédet és a kölcsönös megismerést segítő közös projektek előmozdítása révén – mindenképpen ösztönözni kell a régió értelmisége, művészei és kulturális szereplői közötti cseréket, mivel ők a társadalmi átalakulás fő hordozói. Az EGSZB ösztönzi továbbá a fokozott koordinációt és együttműködést a kulturális örökség védelme területén, valamint abban, hogy felhívják a figyelmet az euromediterrán térségben jelen lévő különféle kulturális és művészeti ágakra és érzékenységekre, és felhasználják ezeket a kohézió és a kölcsönös megismerés hasznos eszközeként.

2.11. A civil társadalom és a társadalmi szereplők közötti szinergia: befogadó és vitaközeg

2.11.1. Az északi parton tapasztalt gazdasági válság és idegengyűlölet, továbbá a déli part országában a véleménynyilvánítás szabadsága iránti igény és az emberi jogok iránti küzdelem meghatározóak az euromediterrán országok társadalmain belül a gazdasági, szociális és kulturális jogok érvényesítésében.

2.11.2. Az emberi jogokról szóló, 2015. novemberi európai parlamenti jelentés⁽¹⁴⁾ e tekintetben megállapítja, hogy nagyobb támogatást kell nyújtani a civil társadalom számára. Ennek ellenére továbbra sem megfelelő a civil társadalmi szervezetek láthatósága a déli országokban, tekintettel erőfeszítéseikre és az olykor általuk vállalt kockázatokra, valamint az általuk a társadalmi változás előmozdításában játszott szerepre. A mediterrán térség gszt-i platformként szolgálhatnak a bevált módszerek cseréjéhez, az érintett felek közötti találkozókhoz és vitákhoz.

2.11.3. Az EGSZB megállapítja, hogy az egyesületi hálózat egy, a befogadást elősegítő közeg. Azt is szükségesnek tartja, hogy az Európai Bizottság fokozza az olyan projektek számára nyújtott támogatást, amelyeket a strukturált civil társadalom a gazdasági és szociális szervezetei, szövetségei, illetve az ezek által alkotott hálózatok útján valósít meg, továbbá hogy megerősítsék a különféle érintett szereplők közötti partnerségeket és szinergiahatásokat.

2.11.4. Az EGSZB szerint az euromediterrán térség minisztereinek konkrét projektek kapcsán együtt kellene működniük a gazdasági és szociális tanácsok és hasonló intézmények euromediterrán csúcstalálkozójának keretében, nem zárva ki a civil és kulturális szövetségek támogatását sem.

2.12. **A nők** a gazdasági, szociális és kulturális jogok középpontjában

2.12.1. Az euromediterrán partnerség minisztereinek a nők társadalmi szerepének megerősítéséről Isztambulban⁽¹⁵⁾ (2006), Marrákesben⁽¹⁶⁾ (2009) és Párizsban⁽¹⁷⁾ (2013) megtartott három konferenciáján a kormányok elkötelezték magukat az elfogadott kötelezettségvállalások végrehajtása mellett: egyenlő jogok a nők és a férfiak számára a politikai, gazdasági, civil és társadalmi életben való részvétel területén; a nőkkel és a lányokkal szembeni erőszak és megkülönböztetés valamennyi formája elleni küzdelem, továbbá az attitűdök és magatartásformák megváltoztatására irányuló tevékenység a nemek közötti egyenlőség érvényre jutása céljából, hogy a nők társadalmi szerepvállalása nem csupán a jogok szempontjából, hanem a gyakorlatban is megvalósuljon.

2.12.2. Az UNDP szerint a nők egyenlősége a mediterrán térség déli országában tapasztalt jogalkotási változások ellenére a gazdasági, szociális és kulturális jogok szempontjából még mindig messze van a megvalósulástól.

2.12.3. Az EGSZB megállapítja, hogy nagy különbség van a hivatalos nyilatkozatok, az intézmények javaslatai és többek között a hatályos jogszabályok, illetve a nők közösségeikben ténylegesen megélt mindennapjai között, és figyelmeztet arra, hogy a nemzeti jogszabályokat össze kell hangolni az alkotmányokkal, és fel kell számolni azokat a joghézagokat, amelyek még mindig lehetővé teszik a nőkkel szembeni megkülönböztető gyakorlatokat.

⁽¹³⁾ https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network

⁽¹⁴⁾ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A8-2015-0344+0+DOC+XML+V0//HU>

⁽¹⁵⁾ <https://www.euromedwomen.foundation/pg/en/documents/view/4224/ministerial-conclusions-on-strengthening-role-of-women-in-society>

⁽¹⁶⁾ <https://www.euromedwomen.foundation/pg/en/documents/view/4756/second-ministerial-conclusions-on-strengthening-role-of-women-in-society>

⁽¹⁷⁾ <https://www.euromedwomen.foundation/pg/en/documents/view/4226/third-ministerial-conclusions-on-strengthening-role-of-women-in-society>

2.12.4. Az EGSZB e tekintetben hangsúlyozza, hogy eszközöket kell biztosítani a jogszabályok tényleges végrehajtásáért felelős testületek, a bíróságok, a biztonsági erők, a vállalkozások, a tanárok, a média, a gszt-khez hasonló intézmények stb. képzéséhez és figyelmének felkeltéséhez.

2.12.5. A jogok megerősítése és a jobb eredmények elérése érdekében az EGSZB ajánlja, hogy kapcsolják össze a helyi önkormányzatokat a helyi környezetben a nemek közötti egyenlőséggel foglalkozó civil társadalmi szervezetekkel, mivel ezeknek több információ áll rendelkezésére a lakosság problémáiról és igényeiről. A különféle szereplők e közös munkáját a tudományos körök (egyetemek és szakosodott kutatóközpontok) támogatják. Példa erre a Nők Euromediterrán Alapítványa (FFEM) ⁽¹⁸⁾, amely a Női Jogok Ligáinak Szövetségével, Marrákes regionális önkormányzatával, a Cadi Ayyad Egyetemmel, az Emberi Jogok Regionális Bizottságával és más helyi szervezetekkel együtt ismeretterjesztő kampányt folytat a korai házasságokkal szemben.

2.12.6. Az EGSZB ezért arra kéri az Unió a Mediterrán Térségért tagállamainak minisztereit, hogy foglalkozzanak ezekkel a problémákkal a következő miniszteri konferencia alkalmával, és biztosítsanak megfelelő pénzügyi eszközöket a fenti intézkedésekhez és kampányokhoz.

2.12.7. Az EGSZB kitart amellett, hogy a fenti kérdések figyelmen kívül hagyása jelentős hatással járhat. A korai házasságok, az oktatási folyamat korai megszakítása és ebből adódóan a nők munkaerőpiaci és a politikai képviselet terén történő elértéktelenedése a jogokat és különösen a nők és a lányok jogait hátrányosan érintő tényezők közé tartoznak.

Kelt Brüsszelben, 2017. október 18-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Georges DASSIS

⁽¹⁸⁾ <https://www.euromedwomen.foundation/>